

מסכת עירובין

פרק י'

משנה א' ב'

מה צריך לעשות אדם שמוצא תפילין ברחוב? להכניס אותם למקום שמור שלא יתבזו. האם מותר לחלל שבת בשביל זה? אסור לטלטל אותם מרשות לרשות או ארבע אמות ברה"ר. מה יעשה אם מצא תפילין בשבת? יניח את התפילין ויכניסם כדרך הנחתם. האם הדין שווה בכל תפילין שהם? בחדשים שלא בטוח שהם תפילין קדושים אסור להכניסם.

האם מכניס זוג זוג או שתיים שתיים? לפי תנא קמא זוג זוג כיון ששבת זה זמן חיוב תפילין ואסור להניח שנים כיון שזהו בל תוסיף ולפי רבן גמליאל כיון ששבת אינו זמן חיוב תפילין יכול להכניס שתיים שתיים כיון שזה רק תכשיט. ומדוע לת"ק אין מניחים תפילין בשבת? שמא תיפסק הרצועה ויטלטל ד' אמות ברה"ר.

מה יעשה אם הרבה קשורים יחד? ישמור עליהם במקומם עד הלילה וייקח אותם במוצאי שבת ואם זה זמן סכנה מפני סכנת שמד ואינו יכול לשומרם? מכסה אותם והולך. ואם הסכנה היא מפני ליסטים? לת"ק מוליכן בעצמו פחות פחות מארבע אמות ולרבי שמעון נותן לחבירו וחבירו לחבירו וכל אחד מוליך פחות מד' אמות עד שמגיע לחצר החיצונה ששם הם יכולים להיות שמורים.

מה עוד מותר לפי רבי שמעון להעביר מאחד לשני למרחקים? אם נולד תינוק בחוץ וצריך להכניסו לבית.

האם מותר להוציא כלים מחוץ ל - 2000 אמה מהיכן ששבתו בבין השמשות? אם יש להם בעלים אסור להוציא אותם מתחום הבעלים, ואם הם הפקר - רבי יהודה אומר שמותר להוציא ע"י אנשים אחרים מחוץ לתחום, וחכמים אומרים שגם חפצי הפקר קונים שבייתה ויש להם רק 2000 אמה לכל רוח.

משנה ג'

מהו איסקופה? מדרגה שלפני הבית ודינה ככרמלית. מה הדין אם יושב על האיסקופה וקורא במגילה והיא התגלגלה ומונחת ברשות הרבים? אם קצה המגילה בידו - מותר לו לגלגל את המגילה חזרה אליו כיון שאגודה בידו בכרמלית. מה הדין כשישב על הגג וקרא במגילה והיא התגלגלה לרה"ר, ונמצאת למעלה מ-10 טפחים מהרצפה? גוללה אצלו, כי היא במקום פטור. מה הדין כשישב על הגג וקרא במגילה והתגלגלה לרה"ר ונמצאת בתוך 10 טפחים והקיר משופע או שהמגילה נמצאת על רצפת רשות הרבים? לפי רבי יהודה - יהפוך את המגילה שהכתב יהיה כלפי הקיר, שהרי מכניס מרה"ר לרה"ר, ולפי רבי שמעון - יגלול, כיון שזה אגוד בידו וזה רק איסור מדרבנן והתירו מפני כתבי הקודש. ומה הדין אם זה לא נח על הרצפה וגם הקיר לא משופע, והמגילה תלויה באויר? גם רבי יהודה אומר שגוללה חזרה אליו לראש הגג שהרי אינו מונח ברה"ר.

משנה ד'

מה ההגדרה של מדף שמחוץ לחלון בגובה למעלה מעשרה טפחים? אם הוא רחב 4 אמות זה רה"י, ואם אינו רחב ארבע - מקום פטור ומ"מ מותר להניח עליו ולקחת ממנו חפצים בשבת.

אדם שעומד ברשות היחיד האם מותר לו לטלטל חפצים הנמצאים ברשות הרבים? מותר, אבל צריך להיזהר שלא לטלטל יותר מדי אמות (ושלא יכניס בטעות לרשות היחיד).

משנה ה'

האם מותר להשתין או לירוק כשעומד ברשות היחיד לתוך רשות הרבים או להיפך? אסור, זה נחשב הוצאה מרשות לרשות. אדם המהלך ברחוב כשרוק בפיו האם נחשב כמטלטל רוק? אם הרוק כבר נתלש מפיו ואמור לירוק אותו נחשב לטלטול.

משנה ו'

האם מותר לעמוד ברה"ר ולשתות ברה"י או להיפך? אם הכניס ראשו ורובו - מותר, ואם הכניס רק את ראשו - מותר רק כששותה בכלים שאינו צריך אותם.

מהו גת? הבור בו דורכים את הענבים וסוחטים מהם את היין. אדם השותה יין בגת האם חייב במעשר? אם שותה מעל הגת נחשב שתיית ארעי ופטור ממעשר, אבל אם שותה מחוץ לגת חייב במעשר. איך יכול לשתות כשעומד מחוץ לגת בלי להתחייב במעשר? מכניס ראשו ורובו מעל הגת ושותה.

מהו מזחילה? מרזב הבנוי סמוך לגג ג' טפחים. מהו צינור? מרזב שאינו סמוך לגג ג' טפחים. מה החילוק ביניהם בדין? מזחילה כיון שהיא סמוכה לגג הרי היא כהגג שהוא רה"י ואסור לצרף את הכלי אל הצינור שזה כמוציא מרה"י לרה"ר אבל לקלוט בידו או בכלי מותר, אבל צינור כיון שאינו סמוך לגג וגם אינו נחשב רשות לעצמו כיון שאין בו ד' טפחים מותר לקלוט ממנו מים ואפי' לצרף כלי מותר שהרי הוא מקום פטור.

משנה ז'

בור שהגדר סביבו גבוה י' טפחים ויש מעליו חלון של בית האם מותר למלאות מים דרך החלון לתוך הבית? מותר כיון שמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך מקום פטור. מהו אשפה? ערימה של זבל ברשות הרבים שמפנים לעיתים רחוקות. מה דין האשפה אם היא בגובה י' טפחים? רשות היחיד. אם יש מעליה חלון של בית האם מותר לזרוק דברים מהבית לאשפה? מותר.

משנה ח'

האם עץ יכול להפוך את המקום שתחתיו לרשות היחיד? אם הענפים מגיעים עד פחות משלושה טפחים לרצפה הם נחשבים כמחיצות ועושים את המקום לרה"י משום לבוד. **האם מותר לשבת על גבי עץ בשבת?** אסור שמא יתלוש. **האם מותר לשבת על גבי שורשים שבולטים מהרצפה?** אם הם פחות מג' טפחים מותר כיון שהם בטלים לרצפה אבל אם הם גבוהים ג' טפחים אסור כיון שזה משתמש באילן.

מהי הדלת שבמוקצה? דלת של מחסן שאינה מקובעת עם צירים, אלא לוח עץ שסותמת את הפתח. **מהם חדקים שבפרצה?** קוצים ששמו כדי לסתום פרצה בגדר. **מה עושים עם המחצלות במשנה שלנו?** סוגרים איתם פתחים. **מה הבעיה בכל שלשת הדברים האלו?** שאינם חלק מהבניין וכשסותם איתם פתח נראה כבונה. **האם יש אופן שמותר לסתום איתם פתח בשבת?** אם הם תלויים באויר ליד הפתח ואינם נוגעים ברצפה.

(מה ההבדל בין אלו לפקק החלון?) שפקק החלון נמצא בשימוש יום יומי, ודברים אלו נמצאים בשימוש רק לעיתים רחוקות).

משנה ט'

אדם העומד ברשות היחיד ורוצה לפתוח את הדלת עם מפתח דרך החלון ברשות הרבים כיון שהמפתח נמצא בחוץ, מה הדין? אסור לעשות כן שמא יכניס את המפתח אליו לרה"י. **האם יש פתרון?** אם יעשה מחיצה גבוהה י' טפחים סביב הדלת מבחוץ כך שגם היא תחשב ברה"י. **אם השטח מחוץ לדלת הוא כרמלית האם גם אז יהיה אסור?** לפי רבי מאיר אסור גם בכרמלית, ולפי חכמים מותר. **מה הביאו חכמים ראיה לדבריהם?** שהיה שוק בירושלים שהיו נועלים את החנויות מבחוץ ומניחים את המפתח על גבי הפתח. **האם השוק נחשב כרמלית?** כן, כיון שירושלים מוקפת חומה שסוגרים בה את השערים בלילות. **איזה שוק זה היה?** לפי חכמים שוק של פטמים, ולפי רבי יוסי שוק של צמרים.

משנה י'

מהו נָגֵר? בריח לסגירת דלת. **מהו גלוסטרא?** כדור בראש הבריח שהופך אותו לכלי, שאפשר לדוך בו לפללים. **בריה עם כדור שקשור לדלת האם מותר לנעול בו?** מותר לכולי עלמא. **ואם אינו קשור אלא מונח בצד, האם מותר לנעול בו?** רבי אליעזר אוסר כי נראה כבונה. ורבי יוסי מתיר כיון שזה כלי ואינו חלק מהבניין. **מה הראיה שהביאו התנאים לדבריהם?** ר"א הביא ראיה שכנסת בטבריא נהגו היתר עד שרבן גמליאל והזקנים אסרו להם, ורבי יוסי אומר שהסיפור הפוך שנהגו איסור והתירו להם.

משנה י"א

מה הדין נגר בלי גלוסטרא שמונח בצד? לפי ת"ק - אסור לנעול בו, ולפי רבי יהודה במקדש מותר ובמדינה אסור. מה הדין אם הוא קשור אבל נגרר על הרצפה? לפי ת"ק במקדש מותר ובמדינה אסור ולפי רבי יהודה מותר בכל מקום. מה הדין אם הוא קשור ותלוי? לפי כולם - מותר בכל מקום.

משנה י"ב

כמה צירים יש לדלת? שנים, אחת למעלה ואחת למטה. האם דלת שיצאה מאחד מהצירים יכולה לעמוד? אם הדלת יצאה מהציר העליון - אינה יכולה לעמוד, ואם הדלת יצאה מהציר התחתון - יכולה לעמוד. אם דלת ירדה מהציר העליון האם מותר להחזירה בשבת? לפי ת"ק - אסור, ולפי רבי יהודה - מותר במקדש ואסור במקום אחר. האם מותר להחזיר ציר תחתון? לפי ת"ק - מותר במקדש ולא במדינה, ולפי רבי יהודה - מותר בכל מקום.

משנה י"ג

האם מותר לשים תחבושת עם תרופות בשבת? אסור, שמא ימרח. האם מותר לכהן להחזיר תחבושת שהיתה מערב שבת והורידו אותה? במדינה - אסור, ובמקדש - מותר, כיון שאם נאסור עליו להחזיר הוא לא יוריד אותה לצורך עבודה והרי היא חציצה.

האם מותר לקשור מיתר חדש של כינור שנקרע בשבת? אסור, כיון שהיה יכול לעשות זאת בערב שבת, האם מותר לקשור מיתר שכבר היה קשור ונקרע בשבת? לפי ת"ק - מותר בקשר שאינו של קיימא, ולפי רבי שמעון (במשנה טו) - אסור, אבל לקשור בעניבה - גם רבי שמעון מתיר. למה רבי שמעון אוסר קשר שאינו של קיימא? כיון שיכול להגיע לידי איסור דאורייתא, אם לא יתיר את הקשר בסופו של דבר.

האם מותר להוריד יבלת מבהמה בשבת? עם סכין - אסור משום גוזז, וביד - מותר במקדש, אבל לא במדינה.

משנה י"ד

כהן שנפצע באצבע האם מותר לשים גמי לרפואה? במקדש - מותר, ובמדינה - אסור. ואם מכוון שיוציא דם האם מותר לשים את הגמי? גם במקדש אסור כי זה איסור דאורייתא של שחיטה.

מה עושים כדי שלא יחליקו על הכבש שבמזבח? מפזרים עליו מלח, ואפילו בשבת.

האם מותר למלאות מים בשבת ע"י דלי שקשור לגלגלת? חכמים אסרו כדי שלא יהיה קל מידי

למלאות מים ויבוא להשקות את הגינה. **היכן התירו חכמים?** בבית המקדש - בור הגדול ובור הגולה, ובירושלים - התירו מבאר הקר ביום טוב כיון שזה נצרך לעולי רגלים. **מהו באר הקר?** באר שהוא מקור מים חיים.

מפני מה מותר במקדש דברים שאסורים במדינה? הכלל הוא "אין שבות במקדש" כלומר שחכמים לא אסרו איסורים דרבנן בבית המקדש כשזה נוגע לעבודה.

משנה ט"ו

איך מוציאים שרץ מת בבית המקדש? לפי רבי יוחנן בן ברוקא - כהן מוציא אותו באבנט למרות שהאבנט נטמא כדי שיוציאו כמה שיותר מהר, לפי רבי יהודה - כהן מוציא אותו בצבת של עץ שלא מקבל טומאה כדי שלא לרבות טומאה למרות שזה לוקח יותר זמן עד שיוציאו.

מהיכן מותר להוציא את השרץ בשבת למרות שהוא מוקצה? לפי רבי שמעון בן ננס - מההיכל והאולם ומבין האולם ולמזבח, ולפי רבי עקיבא - גם מכל עזרת כהנים ועזרת ישראל, כיון שהם מקומות שהנכנס אליהם בטומאה חייב במזיד כרת ובשוגג מביא חטאת. **מה עושים אם הוא במקום שלא מוציאים ממנו בשבת?** הופכים עליו קערה כדי שלא ייטמאו ממנו בטעות.

על מה מדבר רבי שמעון בסוף הפרק? שאסור לקשור נימא במקדש רק בקשר עניבה (משנה י"ג), ולמרות שהקל בחמש עשרה אמה מחוץ לתחום (פרק ד' משנה י"א), שם יש סיבה מיוחדת להקל כיון שחכמים נתנו לך משלך שלא דייקו במדידה, אבל במקדש אין להקל כיון שהתירו רק שבות שלא יכול לבוא לידי איסור דאורייתא.